

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни

«Сучасні доктрини права соціального забезпечення»

вибіркових компонент

освітньої програми третього (доктора філософії) рівня вищої освіти

12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних, соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки ННІ № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробник: професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки ННІ № 5 ХНУВС, д.ю.н., професор Кириченко Юлія Миколаївна

Рецензенти:

- Єрофеев Л.В. – доцент кафедри правового регулювання економіки Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, к.ю.н., доцент;
- Жорнокуй Ю.М. – завідувач кафедри цивільного права та процесу ННІ № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни та темами

(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Предмет метод і система права соціального забезпечення.	30	6	8			16	Екзамен
Тема № 2. Правовідносини соціального забезпечення.	25	6	8			11	
Тема № 3 Соціальні ризики.	25	6	6			13	
Тема № 4 Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.	25	6	6			13	
Тема № 5 Система страхового пенсійного забезпечення.	25	6	6			13	
Тема № 6 Правове регулювання спеціальних пенсій	25	6	6			13	
Тема № 7 Правове регулювання страхових допомог	25	6	8			11	
Всього за семестр № 3:	180	42	48			90	

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни та темами

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Предмет метод і система права соціального забезпечення.	30	4	4			22	екзамен
Тема № 2. Правовідносини соціального забезпечення.	25	4	4			17	
Тема № 3 Соціальні ризики.	25	2	2			21	
Тема № 4 Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.	25	2	2			21	
Тема № 5 Система страхового пенсійного забезпечення.	25	2	2			21	
Тема № 6 Правове регулювання спеціальних пенсій	25	2	2			21	
Тема № 7 Правове регулювання страхових допомог	25	2	2			21	
Всього за семестр № 3:	180	18	18			144	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

ТЕМА № 1. Предмет, метод і система права соціального забезпечення.

Семінарське заняття: Поняття, предмет, метод і система права соціального забезпечення.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та правові ознаки соціального забезпечення.
2. Предмет права соціального забезпечення.
3. Соціально-забезпечувальні відносини – основа предмету права соціального забезпечення.
4. Соціально-страхові відносини як елемент предмету права соціального забезпечення.
5. Процедурні відносини як елемент права соціального забезпечення.
6. Поняття та особливості методу права соціального забезпечення.
7. Система права соціального забезпечення: поняття та загальна характеристика.

Методичні вказівки: Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теорії права соціального забезпечення; виробити власну точку зору на право соціального забезпечення як галузь права, галузь законодавства, науку чи навчальну дисципліну; визначитися щодо наявних в юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших інститутів права соціального забезпечення та тенденцій їх розвитку в наш час. Виходячи з обраної позиції слухачам доречно, посилаючись на структуру відповідних правовідносин та способи їх урегулювання, визначитися щодо шляхів вирішення проблематики визначення предмету та методу права соціального забезпечення, а також його системи.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з тлумаченням системи нормативно-правових актів, що за колом свого правового регулювання забезпечують належність виконання обов'язків учасниками соціально-забезпечувальних правовідносин. Студентам необхідно вивчити низку актів чинного законодавства та зробити власні висновки щодо прогалин у регулюванні окремих питань соціального захисту громадян.

Теми цільових виступів:

1. Місце права соціального забезпечення в системі права України.

2. Взаємозв'язок права соціального забезпечення з іншими галузями права.
3. Теорії визначення сфери соціально-забезпечувальних відносин.

Теми для рефератів:

1. Виникнення та розвиток права соціального забезпечення в Україні.
2. Особливості класифікації джерел права соціального забезпечення.
3. Система права соціального забезпечення й точки зору з цього приводу.
4. Міжнародні договори України як джерела права соціального забезпечення.

Література:

1. нормативні акти: 1, 2, 4, 9 15.
2. навчально-наукова література: 1-8.

ТЕМА № 2. Правовідносини соціального забезпечення.

Семінарське заняття: Правовідносини соціального забезпечення

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;
заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення.
2. Загальна характеристика суб'єктів правовідносин соціального забезпечення.
3. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.
4. Юридичні факти які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально забезпечувальних правовідносин.
5. Стаж як юридичний факт у системі соціально-забезпечувальних правовідносин.

Методичні вказівки: Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо поняття та видів правовідносин соціального забезпечення. Студенти повинні знати структуру відповідних правовідносин та способи їх регулювання. Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з визначенням суб'єктного складу правовідносин та їх правового статусу. Крім того необхідно знати що є об'єктом правових відносин. Оскільки кожен об'єкт має властиві йому особливості, завдяки яким можна відрізнити його від інших аналогічних виплат чи послуг.

Студентам необхідно вивчити низку актів чинного законодавства та зробити

власні висновки щодо прогалин у регулюванні окремих питань даної теми.

Теми цільових виступів:

1. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.
2. Суб'єкти які забезпечують право на соціальне забезпечення.
3. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.

Теми для рефератів:

1. Процедурні правовідносини у праві соціального забезпечення.
2. Соціально-страхові правовідносини та їх зміст.
3. Державні органи як суб'єкти права соціального забезпечення.

Література:

1. нормативні акти: 1, 2, 4, 9 15.
2. навчально-наукова література: 1-8, 15.

Тема № 3: Соціальні ризики

Семінарське заняття: Соціальні ризики: поняття, правове забезпечення, встановлення та підтвердження.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;
заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та правові ознаки соціального ризику.
2. Поняття юридичні ознаки та види непрацездатності.
3. Пенсійний вік як юридичний факт, що зумовлює виникнення права на соціальне забезпечення.
4. Поняття та правові ознаки інвалідності.
5. Порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності.
6. Поняття та порядок підтвердження нещасного випадку.
7. Порядок розслідування професійних захворювань

Методичні вказівки: Під час вивчення цієї теми та виконання завдань до неї необхідно визначити поняття соціальних ризиків та їх ознаки. Крім того, особливу увагу необхідно приділити вивченню видів соціальних ризиків та знати їх характерні ознаки та юридичні факти, що породжують їх виникнення.

Теми цільових виступів:

1. Місце соціального ризику в структурі юридичного факту.
2. Види соціальних ризиків.
3. Причини інвалідності та порядок їх встановлення.

Теми для рефератів:

1. Загальне захворювання як причина непрацездатності.
2. Поняття та підстави визнання особи безробітною.
3. Втрата годувальника як соціальний ризик.
4. Малозабезпеченість як соціальний ризик.
5. Підстави визнання особи частково безробітною.

Література:

1. нормативні акти: 1, 2, 4, 9-14.
2. навчально-наукова література: 1-8, 15

Тема № 4: Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.

Семінарське заняття: Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;
заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та критерії розмежування організаційно-правових форм соціального забезпечення.
2. Поняття, правові ознаки та система загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Нормативна база загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Організація солідарної системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.
5. Припинення участі в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
6. Організація недержавного пенсійного страхування в Україні.
7. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення.

Методичні вказівки: Під час вивчення цієї теми та виконання завдань до неї необхідно визначити поняття організаційно-правової форми соціального забезпечення. Крім того, особливу увагу необхідно приділити вивченню організації пенсійного страхування в Україні.

Теми цільових виступів:

1. Види організаційно-правових форм соціального страхування.
2. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Відмінність загальнообов'язкового державного соціального страхування від цивільно-правового договору страхування.
4. Застраховані особи як суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування.
5. Запровадження обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування.

Теми для рефератів:

1. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Страхові випадки у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
3. Організація пенсійного страхування в Україні.
4. Організація загальнообов'язкового соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
5. Організація загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Література:

1. нормативні акти: 1,2,9,11.
2. навчально-наукова література: 1-8, 10, 15.

ТЕМА № 5. Система страхового пенсійного забезпечення.

Семінарське заняття: Правове регулювання страхових пенсій в Україні.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;
заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, види та правові ознаки страхових пенсій.
2. Суб'єкти системи пенсійного забезпечення.

3. Порядок обчислення страхового стажу у солідарній системі пенсійного забезпечення.

4. Пенсійні виплати в солідарній системі пенсійного забезпечення: загальна характеристика.

5. Порядок визначення заробітної плати для обчислення пенсії у солідарній системі.

6. Порядок призначення і виплати пенсії у солідарній системі.

Методичні вказівки: Під час вивчення цієї теми та виконання завдань до неї необхідно знати структуру системи страхового пенсійного забезпечення. Вміти конкретно визначати кожен рівень трирівневої системи страхового пенсійного забезпечення.

Теми цільових виступів:

1. Структура системи страхового пенсійного забезпечення в Україні.
2. Правові ознаки страхових пенсійних виплат.
3. Суб'єкти права на отримання пенсії із солідарної пенсійної системи.
4. Страховий стаж та його юридичне значення в системі пенсійного забезпечення.
5. Пенсійний контракт.

Теми для рефератів:

1. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком.
2. Правове регулювання пенсійного забезпечення по інвалідності.
3. Види довічних пенсій в накопичувальній пенсійній системі.
4. Загальні умови призначення пенсій в недержавній пенсійній системі.
5. Договір страхування довічної пенсії.

Література:

1. нормативні акти: 1-5, 6-11, 12-15.
2. навчально-наукова література: 1-8, 15.

Тема № 6. Правове регулювання спеціальних пенсій.

Семінарське заняття: Правове регулювання спеціальних пенсій в Україні.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;
заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття правові ознаки та види спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.
2. Джерела покриття виплат на виплату спеціальних пенсій.
3. Державні пенсії особам звільненим з військової служби.
4. Пенсійне забезпечення державних службовців.
5. Пенсійне забезпечення наукових працівників.

Методичні вказівки: Для більш детального вивчення цієї теми й вирішення практичних завдань, поставлених перед студентами, необхідно визначитись із механізмом правового регулювання надання спеціальних пенсій. Особливо необхідно звернути увагу на особливості пенсійного забезпечення державних службовців, працівників прокуратури, педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Крім того, варто акцентувати увагу на суб'єктах, які мають право на призначення спеціальної пенсії. Студентам необхідно вивчити низку актів чинного законодавства та зробити власні висновки щодо прогалин у регулюванні окремих питань даної теми.

Теми для цільових виступів:

1. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби.
2. Пенсійне забезпечення державних службовців по інвалідності.
3. Пенсійне забезпечення службових осіб органів прокуратури.

Теми для рефератів:

1. Порядок призначення і виплати пенсії державним службовцям.
2. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування.
3. Пенсійне забезпечення народних депутатів.
4. Пенсійне забезпечення суддів.
5. Пенсійне забезпечення науково-педагогічних працівників.

Література:

1. нормативні акти: 1, 2, 7-9, 14-17.
2. навчально-наукова література: 1-8.

Тема № 7: Правове регулювання страхових допомог.**Семінарське заняття: Страхові допомоги.**

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 годин;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та види страхових допомог за законодавством України.
2. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю.
3. Розмір надання допомог по безробіттю.
4. Відкладення, скорочення та припинення виплати допомоги по безробіттю
5. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням.

Методичні вказівки: Вивчення даної теми полягає в чіткому розмежуванні видів страхових допомог та видів державних соціальних допомог. Студент повинен знати фонди які виплачують страхові допомоги у системі соціального страхування, за цільовим призначенням допомог.

Визначати характерні ознаки державних допомог та джерело їх фінансування.

Студентам необхідно вивчити низку актів чинного законодавства та зробити власні висновки щодо прогалин у регулюванні окремих питань даної теми.

Теми цільових виступів:

1. Надання допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності.
2. Матеріальна допомога у період професійної підготовки та перепідготовки.
3. Страхові виплати потерпілим особам, що виплачуються під час їх професійної реабілітації.

Теми для рефератів:

1. Допомоги Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.
2. Допомоги на поховання у разі смерті безробітного.
3. Допомога по безробіттю для організації безробітним підприємницької діяльності.

Література:

1. нормативні акти: 2,4, 9, 11, 23-27.
2. навчально-наукова література: 1-8

3. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативно правові акти:

1. Конституція України: зі змінами та доповненнями: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.] // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кодекс законів про працю України: станом на 1 вересня 2017 р. Постанови Пленуму Верховного Суду України з питань трудового права. —Х.: Право. 2017. — 160с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 15-е вид., допов. та переробл. / Відп. ред. Ротань І.І., Зуб І.В., Сонін О.С. — К., Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2013-684с.
4. Законодавство України про працю: збірник офіційних текстів законів станом на 10 квітня 2012 —К.: «Центр учбової літератури», 2012. — 488.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 46-47,— Ст. 403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 №. 1533-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 22. — Ст. 171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
7. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 3. — Ст. 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 49-51. — Ст. 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
9. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 47-48. — Ст. 372. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
10. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 № 1767-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 35. — Ст. 289. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14#Text>
11. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — № 21. — Ст. 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
12. Про статус та соціальний захист громадян які постраждали внаслідок Чорнобильської катастроф: Закон України від 28.02.1991 № 796--XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 16.— Ст. 200.
13. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 15. — Ст. 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
14. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та

деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 29. — Ст. 399.

15. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року. // Відомості Верховної Ради - 2013, № 24, ст.243) №5067–VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

16. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580 №VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Навчально-наукова література:

Основна:

1. Грищенко, К. А. Правове регулювання соціального захисту працівників державної виконавчої служби: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / К. А. Грищенко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/3fd79b51-033c-4b01-b1f8-efc38ec664db>

2. Митько, Я. В. Особливості правового регулювання соціального захисту учасників бойових дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Я. В. Митько; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/e6d0d51a-7a07-4b9e-b4bf-724df04606b2>

3. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/554892/mod_resource/content/1/%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_30-11-20.pdf

4. Панченко, Г. В. Соціально-правовий захист учасників бойових дій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Г. В. Панченко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2018. - 15 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/6a6c2021-151f-4131-b2aa-a7583e9aca6a>

5. Право соціального забезпечення : навчальний посібник / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. - Одеса, 2022. - 266 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.16223>

6. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти : монографія / С.М. Синчук. - Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2015. — 422 с.

7. Ширант А.А. Принципи пенсійного забезпечення. Монографія / А.А.Ширант. - К.: "ДІА", 2012. - 192 с.

8. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. Монографія / М.М. Шумило. — К.: Ніка-Центр, 2010. — 272 с.

Додаткова:

9. Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення: Тези доповідей та наукових повідомлень учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 жовтня 2011 р. / За ред. к.ю.н, доц. В.В. Жернакова. — Харків: Кросроуд, 2011. — 540 с.

10. Бортник С. М. До проблеми пенсійного забезпечення працівників Національної поліції України / Бортник С. М. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2019. – Вип. 2, т. 2. – С. 8-13.
11. Гончаров В. Щодо проблеми визначення поняття "соціальне обслуговування" // Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання / Генеральна прокуратура України; Нац. юр. ак. України ім. Ярослава Мудрого; КНУТШ. – Київ, 2010. – № 12 (114). – С. 107-112.
12. Гончаров В.О. Правові принципи інституту соціального обслуговування // Проблеми законності : академічний збірник наукових праць / Мін.освіти і науки Укр. ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2011. – Вип. 113. – С. 226-233.
13. Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України : окремі аспекти// Науково-практичний журнал теорія та практика правознавства Вип. 2 (12) електрон. наук. вид. – 2017 ISSN 2225-6555
14. Ляхівненко С.М. Правова природа міжнародних стандартів захисту соціальних та економічних прав засуджених // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. Корещького В.М. НАН України. – Київ, 2010. – Вип. 49. – С. 590-595. – ISSN 1563-3349
15. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А.Занфірова, М.І.Іншин, С.М.Прилипко та ін.; за заг. ред. Т.А.Занфірової, С.М.Прилипка, О.М. Ярошенка. – 2-ге вид.переробл. і доповн. – Х.: «ФІНН», 2012. – 640с.
16. Синчук С. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення в Україні. Інтернет-видання “Юриспруденція он-лайн” // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=311>
17. Тюття О. Шляхи вдосконалення сфери соціальних послуг в Україні / О. Тюття, В. Шкуро // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2011.
18. Шумна Л. До проблеми принципів інституту соціального обслуговування // Вісник Академії правових наук України : збірник наукових праць / Президія Акад. правових наук України. – Харків, 2011. – № 3 (66). – С. 197-205.
19. Шумна Л. П. Соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2014. 39 с.
20. Юшко А. М., Швець Н. М. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посібник/за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків, 2013. 121 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України.
3. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.

4. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.